تازه‌های اقتصاد
یک‌شنبه ۱۰ خرداد ۱۴۰۵ شماره ۴۴

جنگ، بهانه‌ای برای گران‌فروشی

دست کاسبان تورم در جیب مردم

بخشی از تورم نه به سیاست‌های پولی بلکه به سواستفاده برخی تولید کنندگان و فروشندگان کالا و خدمات بازمی‌گردد.

این روزها بازار کالا و خدمات کشور در معرض سواستفاده‌هایی است که از سوی کاسبان تورم صورت می‌گیرد. افرادی که خودخواسته و به دلایلی از جمله نگرانی از آینده و یا منفعت‌طلبی بیشتر دست به گران‌فروشی می‌زنند.

«امروز یخچال نمی‌فروشیم. باید ببینیم کارخانه موجودی دارد که بتوانیم جایگزین فروش امروز کنیم، بعد می‌فروشیم. فردا تماس بگیرید». «دیروز هرکیلو مرغ ۴۲۰ تومان بود. امروز خواستم کارت بکشم گفت هر کیلو ۴۶۰ تومان شده». «قیمت الان تلویزیون را نمی‌دانم. باید استعلام قیمت بگیرم بعد درباره تقاضای خرید شما صحبت کنیم». «دیروز قفسه مغازه شما پر از مایع لباسشویی بود. چرا امروز خالی ست؟»؛ و صدها مورد مشابه که این روزها در بازار می‌بینیم و می‌شنویم.

روند رشد قیمت‌ها از ابتدای جنگ شتاب گرفته. این گفته را آمارها تایید می‌کنند. چه آمارهایی که از سوی بانک مرکزی اعلام شده و چه آنچه مرکز آمار تحت عنوان شاخص قیمت‌ها منتشر کرده است. در ماهی که جنگ رمضان آغاز شد نرخ تورم سالانه طبق اعلام بانک مرکزی ۴۸.۳ درصد بود و در فروردین ماه به ۵۰.۶ درصد رسید. این اعداد طبق اعلام مرکز آمار نیز به ترتیب ۵۰.۶ و ۵۳.۷ درصد بوده است. اما پرسشی که در این بین باید به آن پاسخ داد اینکه چه میزان از این تورم تحت تاثیر سوءاستفاده‌هایی است که از شرایط موجود می‌شود؟

یادداشت روز

اصلاح بنیادین نهاد پولی نخستین گام بازسازی

■ امید قاسمی‌پور
کارشناس و تحلیلگر اقتصادی

در نقطه آغاز هر برنامه بازسازی پس از جنگ، طبیعی است که سیاست‌گذاران به دنبال برآوردی دقیق از حجم خسارت و میزان منابع مالی مورد نیاز باشند. اما تجربه کشورهای مختلف و تحلیل‌های پیشرفته اقتصاد کلان نشان می‌دهد که تمرکز صرف بر ارقام و اعداد، نه تنها به سیاست‌گذاری مؤثر کمک نمی‌کند، بلکه می‌تواند با ایجاد انتظارات غیرواقعی و توجیه سیاست‌های پولی انبساطی، خود به عاملی برای بی‌ثباتی مالی تبدیل شود. آنچه در این مرحله اهمیت تعیین‌کننده دارد، نه میزان مطلق خسارت، بلکه نسبت آن به ظرفیت جذب اقتصاد و تأثیر عمیق آن بر ترازنامه بخش‌های حقیقی و مالی است.

بازسازی را نمی‌توان یک مسئله صرفاً حسابداری یا مهندسی تقلیل داد. این فرآیند در ماهیت خود یک چالش نهادی و مدیریتی است. موفقیت آن به سه عامل کلیدی وابسته است: توانایی نظام حکمرانی در بسیج منابع داخلی، حفظ و بازسازی اعتماد عمومی، و طراحی سازوکارهای تأمین مالی غیرتورمی. در غیاب این سه عنصر، حتی دقیق‌ترین برآوردهای مالی نیز بی‌اثر خواهند بود و تنها به اعدادی روی کاغذ تبدیل می‌شوند. در سال‌های اخیر، ماهیت خسارات نیز دستخوش تغییر شده است. در اقتصاد مدرن، خسارت دیگر تنها به تخریب فیزیکی زیرساخت‌ها محدود نمی‌شود، بلکه ابعاد سایبری، نهادی و شبکه‌ای نیز به همان اندازه اهمیت یافته‌اند.

ادامه مطلب را در لینک بخوانید

سه سکوی فراساحلی میدان مشترک پارس جنوبی به مدار تولید بازگشت

صادرات ۲۰ محصول جدید کشاورزی آزاد شد

یکصد و چهل و هشتمین حراج شمش طلا سه‌شنبه ۱۲ خرداد برگزار می‌شود

مصوبه مربوط به ترخیص درصدی کالاها از گمرکات کشور تا پایان مردادماه ۱۴۰۵ تمدید شد

تازه‌های اقتصاد
یک‌شنبه ۱۰ خرداد ۱۴۰۵ شماره ۴۴

تغییر مسیر تجارت ایران با همسایگان

در شرایط تنش‌های منطقه‌ای، تجارت ایران با تغییر مسیرها و حمایت همسایگان همچنان در جریان است.

در پی جنگ اخیر میان ایران و آمریکا، تحولات اخیر منطقه و افزایش تنش‌های ژئوپلیتیکی، فضای اقتصادی و تجاری کشور وارد مرحله‌ای از بازتنظیم و انطباق با شرایط جدید شده است؛ مرحله‌ای که در آن متغیرهای سیاسی و امنیتی بیش از گذشته بر الگوهای تجارت خارجی اثرگذار شده‌اند، اما در عین حال ساختار تجارت ایران همچنان از ظرفیت‌های متنوع و مسیرهای جایگزین برخوردار است.

وضعیت کنونی اقتصاد ایران را می‌توان در چارچوب یک دوره گذار ژئواقتصادی تحلیل کرد؛ دوره‌ای که در آن عدم‌قطعیت‌های بیرونی افزایش یافته، اما هم‌زمان ظرفیت‌های داخلی و منطقه‌ای برای بازتعریف مسیرهای تجاری فعال شده‌اند. در چنین شرایطی، بنگاه‌های اقتصادی ناگزیر به انطباق با قواعد جدید تجارت منطقه‌ای هستند که در آن انعطاف‌پذیری و تنوع مسیرها اهمیت بیشتری پیدا کرده است.

محمد لاهوتی، رییس کمیسیون صادرات غیرنفتی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران ، در رابطه با ظرفیت‌های ایران برای تجارت گفت: ایران یکی از کشورهای نادر جهان است که با ۱۵ کشور همسایه به صورت آبی و خاکی مرز دارد. این ظرفیت ژئوپلیتیکی باعث شده است که موضوع قطع یا اختلال در روابط تجاری با یک کشور، هرچند می‌تواند به‌صورت موقت روند تجارت را کند کند، اما هرگز به معنای بن‌بست یا توقف کامل تجارت خارجی ایران نباشد.

وی ادامه داد: درواقع ساختار همسایگی متنوع ایران این امکان را فراهم می‌کند که در صورت بروز محدودیت یا تنش در یک مسیر تجاری، مسیرهای جایگزین به‌سرعت فعال شوند و جریان مبادلات تا حد قابل قبولی حفظ شود.

لاهوتی با اشاره به اتفاقات اخیر ایران بیان کرد: با توجه به جنگ اخیر و تنش‌های سیاسی همچنان شاهد هستیم که برخی کشورها برای توسعه همکاری‌های تجاری با ایران اعلام آمادگی کرده‌اند. در این میان، کشورهایی مانند پاکستان، عراق و ترکیه از مهم‌ترین شرکای تجاری ایران به شمار می‌روند و سهم قابل توجهی در مبادلات خارجی کشور دارند. این کشورها به دلیل موقعیت جغرافیایی، پیوندهای اقتصادی و نیازهای متقابل، ظرفیت بالایی برای توسعه همکاری‌های تجاری با ایران دارند و می‌توانند نقش مهمی در تداوم و تقویت تجارت خارجی ایفا کنند.

خروج بیت‌کوین از جمع ۱۰ دارایی برتر جهان هم‌زمان با تغییر در فدرال رزرو

طوفان وارش در بازار رمزارزها

برخلاف بسیاری از تحلیل‌های هیجانی که وارش را یا «منجی بیت‌کوین» و یا «قاتل بازار رمزارز» معرفی می‌کنند، واقعیت این است که اثر وارش بر بازار دارایی‌های دیجیتال، بیش از هر چیز، به سیاست پولی و سطح نقدینگی جهانی وابسته خواهد بود.

روی کار آمدن کوین وارش به‌عنوان رئیس جدید فدرال رزرو را می‌توان یکی از مهم‌ترین متغیرهای جدید برای بازارهای پرریسک، به‌ویژه دارایی‌های دیجیتال، در سال ۲۰۲۶ دانست. برخلاف بسیاری از تحلیل‌های هیجانی که او را یا «منجی بیت‌کوین» و یا «قاتل بازار رمزارزها» معرفی می‌کنند، واقعیت این است که اثر وارش بر بازار دارایی‌های دیجیتال، بیش از هر چیز، به سیاست پولی و سطح نقدینگی جهانی وابسته خواهد بود.

وارش که سابقه عضویت در هیئت‌مدیره فدرال رزرو بین سال‌های ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۱ را دارد، سال‌هاست از سیاست‌های انبساطی بانک مرکزی آمریکا انتقاد می‌کند. او بارها تاکید کرده که تورم، نتیجه مستقیم تصمیمات فدرال رزرو و رشد بیش از حد ترازنامه این نهاد بوده است. گزارش‌های اخیر نیز نشان می‌دهد که او به‌دنبال کوچک‌سازی ترازنامه فدرال رزرو و بازگشت به سیاست پولی سخت‌گیرانه‌تر است.

همین مواضع باعث شده بخش مهمی از بازار، وارش را چهره‌ای سخت‌گیر در سیاست پولی یا متمایل به نرخ بهره بالاتر تلقی کند؛ موضوعی که معمولاً به ضرر دارایی‌های پرریسک مانند سهام فناوری و رمزارزها ارزیابی می‌شود. تا پیش از انتخاب وارش نیز تحلیلگران بازار رمزارز معتقد بودند که افزایش احتمال ریاست وی بر فدرال رزرو، در ماه‌های گذشته فشار محسوسی بر بیت‌کوین وارد کرده است.

منطق این نگرانی روشن است: رشد تاریخی بازار رمزارز، به‌ویژه پس از سال ۲۰۲۰، تا حد زیادی با سیاست «پول ارزان» و تزریق گسترده نقدینگی توسط بانک‌های مرکزی همراه بود. کاهش نرخ بهره و اجرای سیاست‌های خرید دارایی، باعث شد سرمایه‌گذاران به سمت دارایی‌های پرریسک‌تر حرکت کنند و بازار رمزارزها نیز از این جریان نقدینگی بهره‌مند شود. اکنون اگر وارش واقعاً به سمت کنترل سخت‌گیرانه‌تر تورم و جمع‌آوری نقدینگی حرکت کند، بخشی از سوخت رشد بازار ارزهای دیجیتال می‌تواند تضعیف شود.

هم‌زمان با افزایش این نگرانی‌ها، بازار رمزارزها نیز طی روزهای اخیر وارد فاز اصلاحی شد.

بر اساس داده‌های منتشرشده، طی ۲۴ ساعت حدود ۹۲۱ میلیون دلار از موقعیت‌های معاملاتی بازار کریپتو لیکوییید شد که بیت‌کوین با ۳۵۲ میلیون دلار و اتریوم با ۲۴۱ میلیون دلار، بیشترین سهم را به خود اختصاص دادند.

تازه‌های اقتصاد
یک‌شنبه ۱۰ خرداد ۱۴۰۵ شماره ۴۴

بانک مسکن و ملی بالاترین سهم از تسهیلات مسکن سال ۱۴۰۴ را داشتند

سهم کسب‌وکارها از وام مسکن

شبکه بانکی کشور در سال ۱۴۰۴ در مجموع ۵۰۷ هزار و ۱۶۳ میلیارد تومان تسهیلات مسکن پرداخت کرده است که سهم خانواده‌ها از این تسهیلات ۴۴.۳ درصد بوده است. درواقع کسب‌وکارها از تسهیلات مسکن سهم بالاتری دریافت کرده‌اند.

مجموع تسهیلاتی که شبکه بانکی به خانوارها در بخش مسکن پرداخت کرده ۲۲۴ هزار و ۸۲۶ میلیارد تومان بوده و مابقی تسهیلات که رقمی حدود ۲۸۲ هزار و ۳۳۷ میلیارد تومان است به کسب‌وکارها پرداخت شده است.

بدیهی است که بیشترین پرداختی بین بانک‌ها از سوی بانک مسکن بوده به طوری که این بانک به تنهایی ۲۴ درصد از کل تسهیلات مسکن در سال گذشته را پرداخت کرده است. همچنین بانک مسکن به تنهایی حدود ۱۸ درصد از کل تسهیلات مسکن شبکه بانکی را به خانوارها پرداخت کرده است که درواقع حدود ۹۲ هزار و ۵۵۴ میلیارد تومان تسهیلات مسکن به خانوارها پرداخت کرده است.

بانک‌های دولتی و غیردولتی دیگر اما عموما به جای پرداخت تسهیلات مسکن به خانوارها، بیشتر به صاحبان کسب‌وکار، تسهیلات مسکن پرداخت کرده‌اند. یکی از بالاترین سهم‌ها مربوط به بانک ملی است که با وجود پرداخت بیش از ۹۴ هزار میلیارد تومان تسهیلات مسکن فقط ۱۴ هزار میلیارد تومان به خانوارها وام اعطا کرده و عمده پرداختی خود در این حوزه را به صاحبان کسب و کار اختصاص داده است،

سهمی معادل ۱۵ درصد از کل تسهیلات مسکن پرداخت شده در سال گذشته.

در باقی بانک‌ها و موسسات اعتباری کشور نیز همین روال وجود داشته است. به جز بانک سامان، صنعت و معدن، توسعه صادرات، ملت، رفاه کارگران، پارسیان، ایران زمین، ایران و ونزوئلا و قرض‌الحسنه مهر ایران که به خانوارها تسهیلات بیشتری پرداخت کرده‌اند، باقی بانک‌ها صاحبان کسب‌وکار را در اولویت بالاتر قرار داده و سهم بیشتری به آنها داده‌اند.

به جز بانک مسکن و ملی که بالاترین سهم در پرداختی‌های مسکن سال ۱۴۰۴ را داشتند، بانک شهر و پاسارگاد هم بین بانک‌های کشور مبالغ بیشتری تسهیلات داده‌اند و هر کدام حدود ۵ درصد از تسهیلات این حوزه را پرداخت کرده‌اند.

حذف ارز ترجیحی خواسته بخش خصوصی سالم است

ارز ترجیحی در کشور از سال‌های قبل و حتی شکل‌گیری آن با عنوان ارز ۴۲۰۰ تومانی همیشه مخالفان و موافقان زیادی داشته، در سال‌های گذشته روند تخصیص این ارز با حاشیه‌های فراوانی روبه‌رو بوده و در خیلی از مواقع شاهد انحراف آن بودیم از فساد در سازمان‌های متولی گرفته تا عدم ورود کالا با وجود تخصیص ارز. با وجود همه مخالفت‌ها سرانجام دولت در دی ماه ۱۴۰۴ اقدام به حذف ارز ترجیحی از اقتصاد ایران کرد تا جلوی رانت ناشی از آن را بگیرد و از سویی یارانه را به مصرف کننده نهایی اختصاص دهد. محسن بهرامی ارض اقدس؛ عضو شورای رقابت و هیات نمایندگان اتاق بازرگانی تهران، با اشاره به تجربه ارز ۴۲۰۰ تومانی در سال ۹۷ و تاثیر آن بر اقتصاد ایران صحبت‌هایی داشت. مشروح این گفت‌وگو را در ادامه می‌خوانید.

موضوع ارز ترجیحی یکی از پرچالش‌ترین و پرسروصداترین سیاست‌های اقتصادی ایران بود، ارزیابی شما از این سیاست چیست؟ اساسا سیاست ارز ترجیحی تا چه اندازه به مقاصد و اهداف خود رسید و چه آثار تبعات و نتایجی برای اقتصاد ایران داشت؟

اساسا نرخ ارز در اقتصاد ما یک نقش لنگری دارد و بیشتر از اینکه ارزش ذاتی ارز در اقتصاد ملاک محاسبات باشد، جنبه روانی آن خیلی بیشتر از ارزش ذاتی آن است. برای مثال در سال ۹۲ که آقای روحانی به عنوان رئیس جمهور منتخب اعلام شد، نرخ دلار از ۳۶۰۰ تومان به ۲۶۰۰ تومان کاهش پیدا کرد و این موضوع یک نقطه عطفی در اقتصاد ایران بود چرا که قبل از اینکه کار بنیادینی صورت بگیرد و حتی رئیس جمهور مستقر شود، به استناد شعارهای تبلیغاتی در موضوعات اصلاح روابط خارجی و تحریم شاهد این کاهش قیمت بودیم.

در آن زمان مسئولان وقت اقتصادی که برای تیم دولت قبل بودند به رئیس جمهور منتخب هشدار دادند این روند کاهش نرخ ارز خطرناک است و از آقای روحانی اجازه گرفتند که بانک مرکزی در بازار مداخله کند تا نرخ ارز بیش از آن پایین نیاید. این یکی از اتفاق‌های تاریخی در حوزه ارز بود که اتفاق بعدی هم مربوط به اعلام توافق برجام از سوی آقای ظریف وزیر امور خارجه وقت جمهوری اسلامی بود که دلار از حدود ۴۶۰۰ تومان به حدود ۳ هزار تومان کاهش پیدا کرد، در هر دوی این اتفاق‌ها تغییر بنیادینی در اقتصاد ایران نیفتاده بود. در این روزها هم به محض اینکه خبری از توافق منتشر می‌شود شاهد کاهش نرخ ارز در بازار هستیم. این اتفاقات به دلیل مشخص نبودن ارزش ذاتی دلار در کشور است، با وجود اینکه برای دستیابی به نرخ برابری ارزهای جهان روا با پول ملی فرمول مشخصی وجود دارد، اما نرخ‌هایی که در بازار شاهد هستیم نرخ واقعی ارز نیست و بیشتر جنبه روانی دارد.

تازه‌های اقتصاد
یک‌شنبه ۱۰ خرداد ۱۴۰۵ شماره ۴۴

۱۰ کشوری که تجارت جهانی را کنترل می‌کنند

واردات

مکزیک	۶۸۳ میلیارد دلار
هند	۷۵۳ میلیارد دلار
ژاپن	۷۵۶ میلیارد دلار
فرانسه	۷۸۶ میلیارد دلار
هنگ‌کنگ	۸۳۲ میلیارد دلار
هلند	۸۷۰ میلیارد دلار
بریتانیا	۹۴۹ میلیارد دلار
آلمان	۱/۵ تریلیون دلار
چین	۲/۶ تریلیون دلار
آمریکا	۳/۵ تریلیون دلار

صادرات

فرانسه	۶۸۳ میلیارد دلار
امارات عربی	۷۰۷ میلیارد دلار
کره جنوبی	۷۰۹ میلیارد دلار
ایتالیا	۷۲۶ میلیارد دلار
ژاپن	۷۳۸ میلیارد دلار
هنگ‌کنگ	۷۵۴ میلیارد دلار
هلند	۹۸۹ میلیارد دلار
آلمان	۱/۸ تریلیون دلار
آمریکا	۲/۲ تریلیون دلار
چین	۳/۸ تریلیون دلار

تورم چگونه سفره جهان را کوچک‌تر کرد؟

تورم ماندگار در سال ۲۰۲۶ از آمریکا تا اروپا و آسیا، هم‌زمان به درآمد واقعی خانوارها، الگوی مصرف و سیاست‌های پولی فشار وارد کرده است.

تورم دیگر فقط یک شاخص اقتصادی خشک و دور از زندگی روزمره نیست؛ بلکه به واقعیتی ملموس در سبد خرید خانوارها تبدیل شده است. افزایش هزینه خوراک، انرژی، مسکن و خدمات، در بسیاری از اقتصادهای بزرگ جهان باعث شده حتی در کشورهایی که رشد اقتصادی هنوز مثبت است، مردم احساس رفاه کمتری داشته باشند.

تازه‌ترین داده‌های رسمی نشان می‌دهد درآمد واقعی و کاهش نرخ پس‌انداز، در اروپا بازگشت فشار انرژی، و در آسیا ناهمگونی مسیر قیمت‌ها، همگی یک پیام مشترک دارند: نبرد با تورم هنوز تمام نشده است.

در بهار ۲۰۲۶، چشم‌انداز اقتصاد جهانی بیش از هر چیز با یک واقعیت مشترک تعریف می‌شود: تورم عقب‌نشینی کرده، اما مهار نشده است. اقتصادهای بزرگ اگرچه از شوک‌های شدید قیمتی سال‌های قبل فاصله گرفته‌اند، اما فشار افزایش قیمت‌ها همچنان در متن زندگی روزمره خانوارها حضور دارد.

نبرد۲ پناهگاه برای حفظ ارزش دارایی

در اقتصاد جهانی امروز، نااطمینانی فقط یک واژه تحلیلی نیست؛ واقعیتی است که از جنگ و تحریم گرفته تا نرخ‌های بهره، نوسان ارزها و بحران اعتماد به نظام مالی را دربر می‌گیرد. در چنین فضایی، سرمایه‌گذاران به‌دنبال دارایی‌هایی می‌روند که بتوانند بخشی از ارزش دارایی آنها را در برابر شوک‌های بیرونی حفظ کنند.

طلا و رمز ارزها، به‌ویژه بیت‌کوین، در سال‌های اخیر در مرکز این توجه قرار گرفته‌اند. با این حال، اگرچه هر دو در نقش «پناهگاه» مطرح می‌شوند، اما ماهیت آنها یکسان نیست: طلا دارایی‌ای ریشه‌دار، تاریخی و فیزیکی است؛ رمزارز دارایی‌ای دیجیتال، نوظهور و وابسته به زیرساخت فناوری.

